اجتماع بسیار عظیم و پرشور علما، فضلا، اساتید، مدیران مدارس و طلاب حوزه علمیه قم - 29 /مهر/ 1389

حضرت آیت الله خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی صبح امروز در اجتماع بسیار عظیم و پرشور علما، فضلا، اساتید، مدیران مدارس و طلاب حوزه علمیه قم در سخنان مهمی به تبیین ابعاد مختلف تحول و مدیریت تحول در حوزه ها پرداختند و با تشریح مغالطه هایی که درباره ارتباط متقابل حوزه های علمیه و نظام اسلامی وجود دارد، تاکتیکهای دشمنان اسلام را برای تضعیف نظام اسلامی و منزوی کردن حوزه ها و روحانیت بیان کردند.

رهبر انقلاب اسلامی در اجتماع عظیم علما، اساتید، فضلا و طلاب در شبستان امام خمینی (ره)، صحن صاحب الزمان – مسجداعظم وصحن اتابکی حرم حضرت فاطمه معصومه سلام الله علیها، شهر مقدس قم رامرکز معرفتی دنیای اسلام خواندند و افزودند: قم،امروز هم، مانند دوران پس از حضور مبارک حضرت معصومه سلام الله علیها، پایگاه اصلی معارف اهل بیت (علیهم السلام) است و می تواند مانند قلبی فعال وپرتحرک خون «معرفت و بیداری و بصیرت» را درسراسر پیکر امت اسلامی جاری سازد.

ایشان تلاش و مجاهدت دهها هزار طلبه را در قم برای فراگیری و ترویج معارف اسلام، پدیده بی نظیری دانستند و با اشاره به توجه «نگاه جهانی» به حوزه علمیه قم افزودند: قم هیچگاه به اندازه امروز در تحولات و سیاستهای بین المللی مؤثر نبوده و به علت همین موقعیت ممتاز، هیچگاه به اندازه امروز دوست و دشمن نداشته است.

حضرت آیت الله خامنه ای در همین بحث به مغالطه ای اشاره کردند که ورود حوزه علمیه به مسائل سیاسی و چالشی را باعث افزایش دشمنی ها و کاهش احترام به حوزه، معرفی و تبلیغ می کند.

رهبر انقلاب اسلامی در پاسخ به این مغالطه به تشریح این واقعیت پرداختند که هرگز هیچ مجموعه با ارزشی به علت انزوا و گوشه گیری و خنثی حرکت کردن، مورد احترام واقعی قرار نمی گیرد چرا که فقط موجودات زنده، فعال و منشأ اثر هستند که احترام حقیقی دوستان و حتی دشمنان را بر می انگیزند.

ایشان در ادامه استدلال برای رد مغالطه ای که انزوا و بی تحرکی حوزه علمیه قم را دنبال می کند حاشیه گزینی و انفعال حوزه علمیه قم را منجر به حذف تدریجی آن دانستند و خاطرنشان کردند: روحانیت شیعه در کلیت خود همواره در متن حوادث اجتماعی و سیاسی بوده است و به همین علت دارای عمق و نفوذی است که هیچ مجموعه روحانی اسلامی و غیراسلامی در جهان از آن برخوردار نیست.

رهبر انقلاب اسلامی دومین دلیل ضرورت تحرک و پویایی حوزه علمیه در مسائل سیاسی و جهانی را تقویت دین اسلام برشمردند و افزودند: روحانیت سرباز و خادم دین است و اگر منفعلانه حرکت کند قطعاً دین ضربه خواهد خورد و این مسئله با فلسفه وجودی روحانیت در تضاد است.

حضرت آیت الله خامنه ای، حضور روحانیت در صحنه را موجب تحریک دشمنی ها برشمردند اما افزودند: باید توجه کرد که این دشمنی ها در جمع بندی کلی، و در صورتی که ما زنده و آگاه باشیم فرصت آفرین است چرا که انگیزه تحرک نظری و غیرت پاسخگویی به شبهات را تقویت می کند و به شهادت نمونه های فراوان تاریخی، موجب ترویج و تعمیق معارف اسلامی می شود.

ایشان در استدلالی دیگر برای رد مغالطه لزوم دوری حوزه علمیه قم از سیاست ومسائل جهانی به این واقعیت اشاره کردند که این بی تحرکی و خنثی بودن، باعث متوقف شدن دشمن نمی شود بلکه او را به تعدی و خصومت بیشتر تشویق می کند.

سخنان رهبر انقلاب اسلامی در اجتماع بسیار عظیم علما، فضلا و طلاب قم با تبیین ضرورت هوشیاری در مقابل دو مفهوم غلط و انحرافی یعنی «حکومت آخوندی» و نیز «تقسیم روحانیت به آخوند حکومتی و غیرحکومتی» ادامه یافت.

ایشان در تشریح اهداف دشمنان اسلام و نظام در تبلیغ و پیگیری این دو مفهوم انحرافی تأکید کردند: آنها می

خواهند نظام را از پشتوانه عظیم فکری، عقلی و استدلالی علما محروم کنند و به خیال خود روحانیت انقلابی و حاضر در صحنه را منزوی و بدنام سازند که باید با این اهداف، هوشیارانه مقابله کرد.
حضرت آیت الله خامنه ای برای روشن شدن ابعاد تاکتیک دشمن در طرح این دو مفهوم انحرافی به تشریح نسبت متقابل روحانیت و نظام اسلامی پرداختند و تأکید کردند: نسبت حوزه های علمیه با نظام اسلامی، «حمایت و نصیحت» و «دفاع در کنار اصلاح» است.
ایشان در همین بحث، نسبت دادن حکومت آخوندی به جمهوری اسلامی را تهمت و دروغی آشکار دانستند و افزودند نظام اسلامی، حکومت دین و ارزشهای دینی است نه حکومت افراد روحانی.
رهبر انقلاب اسلامی افزودند: در نظام اسلامی، صرف روحانی بودن برای به دست گرفتن مسئولیتهای حکومتی کافی نیست چرا که «روحانی بودن» به تنهایی صلاحیت آور نیست همچنانکه موجب سلب صلاحیت هم نمی شود.
رهبر انقلاب اسلامی تقسیم روحانیت به آخوند حکومتی و غیرحکومتی را غلطی فاحش دانستند و خاطرنشان کردند: رفتن به سمت حکومت ومسئولیتهای حکومتی مانند هر هدف دیگر اگر برای مسائل دنیوی و هوای نفس باشد مردود است اما اگر یک روحانی با اهداف معنوی و الهی، از نظام حمایت و یا مسئولیتهای حکومتی قبول کند این کار، از برترین مصادیق امر به معروف و نهی از منکر و مصداق بارز مجاهدت فی سبیل الله است
سخنان مهم حضرت آیت الله خامنه ای، در این اجتماع عظیم با تبیین «دو مفهوم و حقیقت ارزش آفرین» یعنی «تکیه نظری و علمی نظام به حوزه های علمیه» و «عدم بی تفاوتی حوزه و روحانیت در قبال نظام» ادامه یافت.
ایشان در باب نکته اول خاطرنشان کردند: نظام اسلامی به لحاظ نظری و علمی، محتاج علمای دین و حوزه های علمیه است و به تلاشهای آنها مستظهر و پشتگرم است.
رهبر انقلاب در تشریح بیشتر این حقیقت افزودند: به علت ذات و ماهیت دینی جمهوری اسلامی، نظریه پردازی در همه عرصه ها از جمله سیاست، اقتصاد – مدیریت، مسائل تربیتی و دیگر مسائل مطرح در اداره کشور، بر عهده علمای دین یعنی کسانی است که اسلام را می شناسند و متخصص این امر هستند.
حضرت آیت الله خامنه ای، خلاء نظریه پردازی دینی در عرصه های مختلف اداره کشور و جامعه را موجب نفوذ و جایگزینی نظریه های غربی و غیردینی دانستند و خاطرنشان کردند: تأکید مکرر اینجانب بر ضرورت توجه به علوم انسانی در دانشگاهها، ناشی از همین واقعیت است.
ایشان افزودند: علوم انسانی رایج، متکی بر جهان بینی دیگری غیر از جهان بینی الهی است و مدیران آینده کشور را براساس اهداف جهان بینی غربی و مادی تربیت می کند که لازم است حوزه های علمیه و علمای دین برای جلوگیری از این انحراف، نظریه های اسلامی را در زمینه های مختلف مشخص و برای برنامه ریزی در اختیار مسئولان بگذارند.
رهبر انقلاب اسلامی، پاسخگویی حوزه های علمیه به شبهات مختلف را از دیگر مصادیق تکیه نظام اسلامی بر علمای دین خواندند و افزودند: هدف دشمنان نظام از تزریق مستمر شبهات گوناگون دینی، سیاسی و اعتقادی به جامعه، مخدوش کردن مبانی نظام اسلامی است لذا اقدام علما و فضلای حوزه ها در برطرف کردن این شبهات غبارانگیز از ذهن جامعه، کمک به نظام اسلامی است و نظام در واقع از این زاویه نیز به حوزه ها، متکی است.
حضرت آیت الله خامنه ای، در تشریح یک حقیقت دیگر یعنی بی اعتنا نبودن حوزه های علمیه به نظام اسلامی، روحانیت و حوزه ها بخصوص حوزه علمیه قم را «مادر و به وجود آورنده» نظام خواندند و بر این نکته تأکید کردند که یک مادر، هرگز نمی تواند نسبت به فرزند خود غافل و بی تفاوت باشد و یا در هنگام لزوم از او دفاع نکند.
ایشان در جمع بندی این بخش از سخنانشان خاطرنشان کردند: نسبت حوزه های علمیه و نظام، «حمایت، همکاری و کمک متقابل» است.
مسئله «استقلال حوزه ها» از دیگر نکاتی بود که حضرت آیت الله خامنه ای با طرح یک سؤال به تبیین ابعاد مختلف آن پرداختند: آیا حمایت نظام از حوزه های علمیه، به استقلال آنها خللی و لطمه ای وارد می کند یا نه؟
رهبر انقلاب اسلامی برای پاسخگویی به این سؤال به حفظ استقلال تاریخی حوزه ها چه در دوران حکومتهای معارض با دین و چه در زمان حکومتهای شیعی اشاره کردند و افزودند: علمای دین حتی هنگامی که به برخی حکومتهای

شیعه کمک می کردند هرگز در قبضه حکومتها قرار نگرفتند و روحانیت شیعه همچنان که در تاریخ خود مستقل بوده امروز ودر آینده نیز به فضل الهی، مستقل خواهد بود.
ایشان ضمن تأکید بر استقلال حوزه ها، هوشیاری در مقابل برخی تلاشها برای ایجاد مغالطه در این زمینه را ضروری خواندند و افزودند: عده ای می خواهند به نام «استقلال»، رابطه حوزه ها را با نظام قطع کنند اما واضح است که وابستگی غیر از حمایت و همکاری است و می توان در عین استقلال، به همکاری متقابل نیز پرداخت.
حضرت آیت الله خامنه ای، نظام اسلامی را مدیون حوزه ها دانستند و افزودند: نظام موظف است بدون اینکه در مسائل حوزه ها دخالتی کند به آنها کمک نماید چرا که مسائلی در این مجموعه ها وجود دارد که جز با کمک بیت المال، حل آنها ممکن نیست.
ایشان، موضوع معیشت طلاب را از کمکهای نظام به حوزه ها، جدا دانستند و تأکید کردند: معیشت طلاب باید براساس همان سنت پرمعنای حوزه ها از طریق وجوهات مردم اداره شود چرا که این مسئله، یکی از رموز ارتباط دلنشین و مستحکم مردم با حوزه هاست.
رهبر انقلاب اسلامی، حمایت های گوناگون نظام اسلامی از حوزه ها را فقط به کمک های مالی محدود نکردند و خاطرنشان کردند: امروز به فضل الهی و با حمایت نظام، مهمترین و عمومی ترین تریبونهای ملی در اختیار علما و مراجع معظم است و افزایش پشتیبانی های مختلف از حوزه، وظیفه همه دولتهاست.
حضرت آیت الله خامنه ای با اشاره به لزوم مرزبندی مسئله «استقلال» با «ارتباط متقابل نظام و
حوزه ها» خاطرنشان کردند: نظام اسلامی و در دل آن حوزه های علمیهدو جریان عظیمی هستند که از زوایا و ابعاد فراوان به هم مرتبط و متصلند و در واقع سرنوشت آنها یکی است.
ایشان خاطرنشان کردند: اگرچه هرگونه ضربه به نظام اسلامی، موجب لطمه شدید به حوزه ها و اهل دین خواهد بود اما نظام اسلامی، زنده و قوی است و مطمئناً بر همه چالشهای پیش رو پیروز خواهد شد.
حضرت آیت الله خامنه ای در آخرین بخش از سخنانشان در جمع علما، اساتید، فضلا و طلاب قم، به تبیین موضوع مهم «تحول در حوزه های علمیه» پرداختند.
ایشان در تشریح تفاوتهای اساسی «تحول صحیح و مثبت» با «تحول غلط و انحرافی» به بعضی مصداقهای روشن اشاره کردند وافزودند: اگر تحول را، به معنای تغییر خطوط اصلی حوزه ها مثلاً تغییر متد اجتهاد بدانیم این برداشت کاملاً انحرافی است و تحولی به سمت سقوط خواهد بود.
رهبر انقلاب اسلامی شیوه رایج اجتهاد در حوزه را از قوی ترین و منطقی ترین شیوه ها خواندند و تأکید کردند: امروز هرکسی و تحت هر نامی اگر در اجتهاد، به شیوه های غیراصولی و غیرمتعارف روی آورد، کار او غلط و مردود است.
حضرت آیت الله خامنه ای با اشاره به برخی افراد که برای رعایت پسند و عرف عمدتاً مادی دنیا و حتی برای خوش آمد استکبار، فتوا صادر می کنند افزودند: کسی فتوا داده است که تلاش صلح آمیز هسته ای ایران به خاطر اینکه مورد سوءظن قدرتهای بزرگ است مشروع نیست اما ما می گوییم استکبار غلط کرده است که به ملت ایران سوءظن دارد.
حضرت آیت الله خامنه ای افزودند: البته اگر اجتهاد افراد، براساس شیوه های رایج و صحیح حوزه ها به فتاوی متفاوت منجر شد هیچ ایرادی ندارد بلکه موجب بالندگی و پیشرفت حوزه ها خواهد بود.
رهبر انقلاب اسلامی حوزه های علمیه را به حضور فعال در عرصه های جهانی فلسفی، فقهی و کلامی توصیه کردند و افزودند: حوزه باید با توجه به نظریات مکاتب گوناگون در مسائل مختلف، برای همه مسائل ونیازهای مطرح در جهان پاسخهای مستدل، قوی و قانع کننده ارائه کنند.
ایشان، وجود وسائل ارتباطاتی پیشرفته را فرصتی برای انتشار سریع پاسخهای حوزه های علمیه به نیازهای داخلی و جهانی دانستند و خاطرنشان کردند: تبیین «معرفت شناسی» و «تفکر سیاسی و اقتصادی» اسلام، تشریح مفاهیم فقهی و حقوقی و بیان دقیق و علمی نظام اخلاقی و تربیتی اسلام از جمله مسائلی است که حوزه ها می توانند در سطح جهانی به آنها بپردازند.

رهبر انقلاب اسلامی در ادامه بحث ضرورت تحول در حوزه ها، حرکت نو به نوی اجتهادی را اساس این تحول خواندند و افزودند: تحول و دگرگونی امری اجتناب ناپذیر است و مراجع، بزرگان و اندیشمندان حوزه باید آن را برنامه ریزی و هدایت و مدیریت کنند.
ایشان به عنوان مصداقی دیگر از برداشتهای انحرافی از مفهوم تحول، به رها کردن شیوه های سنتی بسیار کارآمد حوزه در بحث تعلیم و تعلم اشاره کردند و افزودند: این شیوه های سنتی، به تدریج مورد توجه جهان نیز قرار گرفته است و اگر کسانی به عنوان تحول، به دنبال تضعیف این شیوه ها باشند، این حرکت قطعاً ارتجاعی و نتایج آن غیرقابل قبول است.
شیوه انتخاب آزادانه استاد – اشکال گرفتن به استاد – فکر کردن، مطالعه و پرهیز از حفظ صرف مطالب – مباحثه – احترام به استاد – و رعایت حقوق متقابل استاد و شاگرد از جمله روشهای صحیح و سنتی رایج در نظام تعلیم و تعلم حوزه ها است که رهبر انقلاب اسلامی برای ایجاد تحول در حوزه ها بر تقویت آنها تأکید کردند.
حضرت آیت الله خامنه ای، انطباق تلاشها و فعالیتهای علمی حوزه ها با نیازهای مردم و جامعه را از دیگر ضروریات تحول مثبت در حوزه ها دانستند و افزودند: در روند تحول در حوزه ها، باید نظام «رفتاری و اخلاقی» نیز مورد توجه قرار گیرد.
رهبر انقلاب اسلامی، تکریم مراجع معظم تقلید را از نکات مثبت نظام رفتاری حوزه برشمردند و افزودند: مراجع، غالباً قله های علمی حوزه ها هستند و هیچ کسی به راحتی به این موقعیت دست نمی یابد بنابراین مراجع جلیل القدر باید همواره مورد تکریم و احترام همگانی حوزویون باشند.
حضرت آیت الله خامنه ای، تهذیب نفس را از پایه های اساسی استمرار تحول مثبت در حوزه ها خواندند و افزودند:در نظام رفتاری و اخلاقی حوزه ها، باید گرایشها و احساسات انقلابی نیز مورد توجه کامل باشد چرا که دشمنان و دنباله روهای آنان می خواهند با شکسته شدن فضای انقلابی، اهداف شوم خود را دنبال کنند.
ایشان در همین زمینه خاطرنشان کردند: مخالفت فلان فرد با گرایشها و احساسات انقلابی، مسئله ای نیست بلکه مسئله این است که دشمن تلاش میکند با تکیه بر این مخالفت ها فضاسازی کند و
حوزه ها باید به این مسئله توجه کامل کنند.
ایشان منزوی کردن روحانیون انقلابی و بسیجی، «تحقیر شهادت و شهیدان» و زیرسؤال بردن دفاع مقدس ملت ایران را از جمله روشهای مخالفان اسلام برای تضعیف فضای انقلابی در حوزه ها برشمردند و بزرگان حوزه را به حساسیت و مراقبت کامل در این باب، توصیه کردند.
رهبر انقلاب اسلامی، جوانان و طلاب پرشور و انقلابی حوزه ها را امیدهای آینده کشور خواندند اما به آنان نیز توصیه کردند: مراقب هرگونه زیاده روی باشند و به دور از افراط و تفریط، به گونه ای عمل کنند که کسی نتواند تهمت افراطی گری به آنها بزند.
ایشان افزودند: هر فرد انقلابی، ضمن حفظ شور و احساسات خود، باید بصیر و هوشیار، پیچیدگیهای زمانه را درک کند و با پایداری در برابر فشارها و مشکلات، همواره رفتاری منطقی و عقلی داشته باشد.
ایشان، پرهیز از زدن تهمت افراطی گری به نیروهای انقلابی را نیز، ضروری دانستند و خاطرنشان کردند: این تهمت، انحرافی است که دشمن مستقیم و غیرمستقیم آن را دنبال می کند.
رهبر انقلاب اسلامی در پایان بحث شان درباره ضرورت تحول در حوزه ها، به لزوم مدیریت این تحولات پرداختند و افزودند: تحول پیچیده، گسترده و همه جانبه در حوزه ها، بدون یک مدیریت قوی و صحیح امکان پذیر نیست و گروهی که مورد تأیید مراجع و بزرگان و صاحبنظران حوزه است باید این مدیریت را به عهده داشته باشد.
حضرت آیت الله خامنه ای همچنین با تأکید بر اهمیت درس و رشته فلسفه، حوزه ها را به توجه بیشتر به علوم عقلی و فلسفه و کلام و نیز رشته تفسیر توصیه مؤکد کردند.
حضرت آیت الله خامنه ای در پایان سخنانشان در اجتماع بسیار عظیم اساتید، فضلا و طلاب حوزه علیمه قم، حضور هزاران طلبه خواهر را پدیده ای عظیم و مبارک دانستند و افزودند: تربیت عالمان، پژوهشگران، فقیهان و فیلسوفان

در حوزه های علمیه خواهران و حضور این اندیشمندان در عرصه های جهانی می توانند همچون حضور دانشمندان دانشگاهی، برای انقلاب و ایران، مایه آبروی بیشتر جهانی باشد.
در ابتدای این دیدار آیت الله مقتدایی مدیر حوزه های علمیه با اشاره به جایگاه حوزه علمیه قم به عنوان خاستگاه انقلاب اسلامی گفت: اساتید، فضلا و طلاب با بصیرت کامل پیشتاز و پرچمدار دفاع از این نظام اسلامی هستند و بر خود فرض می دانند از جایگاه ولایت فقیه در مقابل توطئه ها و جریانات انحرافی محافظت کنند و به شبهات پاسخ مناسب بدهند.
آیت الله مقتدایی ابراز امیدواری کرد: با توجه به درک عمیق نسبت به ظرفیت علمی و معنوی حوزه ها و نقش آن در تمدن سازی ودفاع از معارف ناب اسلام، گامهای استوار و بلندی برای رسیدن به وضع مطلوب برداشته شود.